

การประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 Project Evaluation of Schools Promotion and Support for the External Quality Assessment Under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2

ปวีณวัชร ขุนเทียนเหมมชาติ¹

Paweenwat Khuntienkhemmachat¹

Corresponding Author E-mail: paweenwat@kpp2.go.th

Received: 2023-05-03; Revised: 2023-05-30; Accepted: 2023-07-02

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบทของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก 2) ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก 3) ประเมินกระบวนการของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก และ 4) ประเมินผลผลิตของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร และครู จำนวน 114 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 1 สำหรับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินก่อนดำเนินโครงการในด้านบริบทและด้านปัจจัยเบื้องต้น มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 แบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินระหว่างดำเนินโครงการในด้านกระบวนการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.87 และแบบสอบถามฉบับที่ 3 สำหรับผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประเมินหลังดำเนินโครงการในด้านผลผลิต มีค่าความเชื่อมั่น 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

การประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมทุกด้านผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) การประเมินด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โครงการสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษามีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3) การประเมินด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คณะทำงานมีการปรึกษาหารือและระดมความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ 4) การประเมินด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การชักชวนการประเมินมีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษา, การส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา, การประเมินคุณภาพภายนอก, การเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

¹ Office of the Basic Education Commission, Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2

Abstract

The objectives this research to 1) evaluate the context of the school promotion and support project for the external quality assessment 2) evaluate the basic inputs of the project for the external quality assessment 3) evaluate the process of the project for the external quality assessment and 4) evaluate the project outputs. The sample were 114 participants, which were using a simple random sampling method. The research tools were Rating Scale 5-level. The first questionnaire for the educational quality development plan committee assessed before the project in terms of context and primary factors. has a reliability value of 0.79. The second questionnaire for the committee for developing the educational quality development plan assessed during the project in terms of the process has a reliability value of 0.87. And the third questionnaire for executives and teachers responsible for quality assurance within educational institutions assess after project implementation in terms of productivity has a reliability value of 0.93. The statistics used for were mean and standard deviation. The research findings were as follows:

Project Evaluation of Schools Promotion and Support for the External Quality Assessment Under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2 met the criteria with a high average level. As follows 1) Context evaluation, which overall was at a high level. indicating that the project conformed to the problems and needs. 2) Input evaluation, which was the highest overall. indicating that guidance, supervising, promotion, and support for school were continuous and consistent. 3) Process evaluation, which overall was at a high level. indicating that the working group brainstormed and collaborated well, with the highest average level. And 4) Product evaluation, which overall was at a high level. indicating that the evaluation practice provided useful feedback and suggestions for improvement that schools could apply, with the highest average level.

Keywords: Quality Assurance for Educational, Promote and Supporting Schools, External Quality Assessment, Preparation for External Quality Assessment

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและให้ผู้ปกครอง นักเรียน รวมทั้งบุคคลทั่วไป มีความเชื่อมั่นในการดำเนินการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีกลไกในการตรวจสอบคุณภาพโดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอกและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับ การประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย โดยมี สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง ความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ สาธารณชนให้ได้รับทราบ สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553)

การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับ และประเภท การศึกษาจะเป็นกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนา

และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผล การดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและแนะนำ เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) เมื่อได้รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแล้วให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งรายงานดังกล่าว พร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบให้แก่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูล และแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมิน และการติดตามตรวจสอบดังกล่าวพร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกที่มีหน้าที่โดยตรง คือ สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยผู้ประเมินภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ (Expert Judgment) ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ พิจารณาหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา และการตรวจทานผลการประเมิน ซึ่งผู้ประเมินภายนอกต้องมีความรู้รอบด้านและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อการตัดสินใจให้ระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพที่พิจารณาทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกของสถานศึกษา เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและสะท้อนผลลัพท์การดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นการพิจารณาแบบเชื่อมโยงทั้งระบบแบบองค์รวม (Holistic Approach) ให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ยึดหลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานของสถานศึกษา กระตุ้น จูงใจให้เกิดการพัฒนา และยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและยุทธศาสตร์ของประเทศ อีกทั้งประเมินเพื่อยืนยันคุณภาพของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และมีความพร้อมในการแข่งขันในระดับสากล มุ่งสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสร้างความโดดเด่นหรือเป็นต้นแบบในการพัฒนาในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา ลดภาระการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารที่ไม่จำเป็นในการประเมิน มีความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบผลการประเมินได้ตามสภาพบริบทของสถานศึกษา มีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่จะต้องรับผิดชอบต่อเป้าหมายในการจัดการศึกษาและร่วมรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น 2) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความท้าทายและช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่สากลให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศบรรลุเป้าหมายทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ซึ่งแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกระดับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจะพิจารณาจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ไม่มีการกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกขึ้นมาใหม่ แต่จะเป็นการประเมินคุณภาพภายนอกที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มาจากมาตรฐานของการศึกษาแต่ละระดับ โดยสามารถตรวจสอบได้จากรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report) ที่สถานศึกษานั้นรายงาน ประกอบด้วย ระดับคุณภาพการจัดการศึกษา หลักฐานเชิงประจักษ์ และแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพเพิ่มขึ้นในปีต่อไป พิจารณาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเชื่อถือได้ของกระบวนการดำเนินงานตามเป้าหมาย

ที่สถานศึกษากำหนด และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายหรือจุดเน้นของต้นสังกัดที่สะท้อนคุณภาพของการบริหารจัดการกระบวนการจัดการศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และความพร้อมของปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. 2562) ดังนั้นสถานศึกษา แต่ละแห่งจึงต้องดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก เพื่อให้การดำเนินการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและเข้มแข็ง ซึ่งจะสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาและเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชนทั่วไป และก่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการและมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็งและเป็นระบบ จึงกำหนดเป็นจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในสังกัดให้มีศักยภาพการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการโดยใช้ซีพีโมเดล (CIPP Model) ไว้ดังนี้

สุนิรัตน์ จันทรักษ์ (2555) ได้กล่าวว่า แบบจำลองการประเมิน CIPP Model แบบจำลอง (Model) หมายถึง วิธีการสื่อสารทางความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อในลักษณะต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ แผนผัง ระบบสมการ และรูปแบบอื่น เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างมีระบบ รูปแบบของการประเมินโครงการนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดและโมเดลการประเมินแบบซีพีของสตฟเฟิลบีม (Daniel, L. Stufflebeam) เนื่องจากเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541) ได้กล่าวว่า แนวคิดการประเมินของสตฟเฟิลบีม ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลได้อย่างน่าสนใจและทันสมัย กล่าวได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมินจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องและแบ่งประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการเป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือนโยบายของต้นสังกัดหรือไม่เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่างการทำงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วการประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

3.1 เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3 เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย จะเห็นได้ว่าการประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน จึงสามารถจำแนกได้ว่าการประเมินโครงการมี 4 ระยะดังต่อไปนี้

4.1 การประเมินโครงการก่อนการดำเนินงาน (Pre-evaluation) เป็นการประเมินว่ามีความจำเป็น และความเป็นไปได้ในการกำหนดให้มีโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ หรือไม่ บางครั้งเรียกการประเมินประเภทนี้ว่า การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) หรือการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need Assessment)

4.2 การประเมินโครงการขณะดำเนินงาน (On-going Evaluation) เป็นการประเมินโครงการ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (Monitoring) และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ

4.3 การประเมินโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post-evaluation) เป็นการประเมินว่าผลของการดำเนินงานนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้หรือไม่

4.4 การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินโครงการภายหลังจากการสิ้นสุดการดำเนินโครงการหรือแผนงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากการมีโครงการหรือปัจจัยอื่น ๆ

วรเดช จันทรศร, และไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2543) นำเสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ ไว้ดังนี้

1. เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด ได้แก่ สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ปวย

2. เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด ได้แก่ ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

3. เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด ได้แก่ ระดับความพอเพียงของทรัพยากร

4. เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด ได้แก่ ระดับความพึงพอใจ

5. เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัด คือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

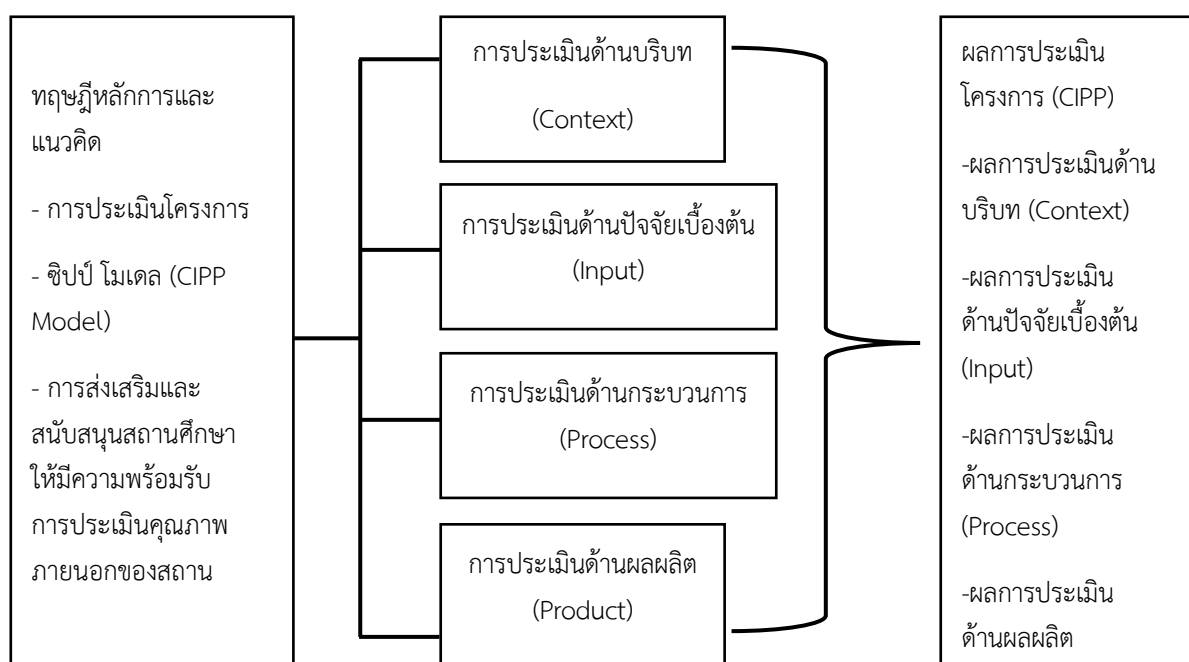
6. เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด ได้แก่ ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวมกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป

7. เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด ได้แก่ ความอยู่รอดของโครงการ ด้านเศรษฐกิจสมรรถนะ ด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในการขยายผลของโครงการ

8. เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด ได้แก่ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประเมินทั้งระบบแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุม ทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปร หรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์ การประเมินที่ชัดเจน โดยข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินนอกจากจะทำให้ทราบคุณค่าของโครงการแล้วยังช่วยให้สามารถค้นหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นกับโครงการ รวมถึงนำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้สามารถดำเนินไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 127 คน ได้แก่ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 27 คน ผู้บริหาร จำนวน 50 คน และครู จำนวน 50 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และเปิดตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) ดังนี้ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 26 คน ผู้บริหาร จำนวน 44 คน และครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 114 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1 สำหรับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินก่อนดำเนินโครงการในด้านบริบท และด้านปัจจัยเบื้องต้น

แบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินระหว่างดำเนินโครงการในด้านการบริหาร

แบบสอบถามฉบับที่ 3 สำหรับผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประเมินหลังดำเนินโครงการในด้านผลผลิต

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษานโยบาย ระเบียบ และแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา
2. กำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินแต่ละด้าน
3. สร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
4. จัดรูปแบบและพิมพ์แบบสอบถาม

5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้แก่

5.1 นายปรัชญา กระบวนศรี ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย

5.2 นางประไพศรี พุ่มชูศรี ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย

5.3 นางกรรดา วัชรวิเศษฐ์ ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

5.4 นายประจักษ์ ศรสาธิต ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการโครงการ

5.5 นายสมศักดิ์ เอี่ยมดี ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการโครงการ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ

6. นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปได้ค่า IOC ของแบบสอบถาม ฉบับที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 แบบสอบถาม ฉบับที่ 2 อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 และแบบสอบถาม ฉบับที่ 3 อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และฉบับที่ 3 ไปทดลองใช้กับ ผู้บริหาร และครู จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้

7.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

7.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

7.3 แบบสอบถามฉบับที่ 3 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

8. นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลวิจัยการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

9. เกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมหรือสอดคล้อง หรือปฏิบัติ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมหรือสอดคล้อง หรือปฏิบัติ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมหรือสอดคล้อง หรือปฏิบัติ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมหรือสอดคล้อง หรือปฏิบัติ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมหรือสอดคล้อง หรือปฏิบัติ น้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินใจผ่านเกณฑ์ เมื่อค่าเฉลี่ย $\bar{X} \geq 3.51$, S.D. <1.00

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การประเมินโครงการก่อนดำเนินโครงการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2564 เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม และประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 26 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. การประเมินโครงการระหว่างดำเนินโครงการ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 31 สิงหาคม 2565 เพื่อประเมินกระบวนการ โดยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 26 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

3. การประเมินโครงการหลังดำเนินโครงการวันที่ 1 ถึง 31 ตุลาคม 2565 เพื่อประเมินผลผลิต ผู้บริหาร จำนวน 44 คน และครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 88 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการไปเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับที่ 1 ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างการประเมินโครงการ และหลังดำเนินโครงการ ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบทุกฉบับมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สำหรับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านบริบท และด้านปัจจัยเบื้องต้น

2. ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สำหรับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการ

3. ความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สำหรับ ผู้บริหาร และครู ด้านผลผลิต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความสอดคล้องสูงที่สุด คือ โครงการสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ผ่านเกณฑ์ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีความสอดคล้องต่ำที่สุด คือ มีการประสานงาน และได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานองค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษามีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุด คือ ทีมที่เลี้ยงมีความตระหนักและเอาใจใส่ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ คณะทำงานมีการปรึกษาหารือและระดมความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกันมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุด คือ คณะทำงานมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการนิเทศหรือการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การชักชวนการประเมิน มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้ผ่านเกณฑ์ มีการนิเทศหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการนิเทศหรือการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ สามารถวิเคราะห์ภาระงานที่จะมุ่งไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดได้ผ่านเกณฑ์ มีการนิเทศหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความสอดคล้องสูงที่สุด คือ โครงการสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ผ่านเกณฑ์ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีความสอดคล้องต่ำที่สุด คือ มีการประสานงานและได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานองค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ให้ความสำคัญต่อปัญหาและความต้องการจำเป็นของโครงการเป็นอย่างมาก เพราะการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิวา แยมรุ่ง, และประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2561) ได้รายงานการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์โดยใช้การประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ตามความคิดเห็นของครูผู้บริหารโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิวิทยากรและผู้เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัย

เบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท พบว่า ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุด คือ ทีมที่เลี้ยงมีความตระหนักและเอาใจใส่ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการวางแผน และดำเนินการตามแผน ซึ่งส่งผลให้การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รุ่งทิวา ธีรารัตน (2556) ซึ่งได้ประเมินโครงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้ประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP จากผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 55 คน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนกำหนดการประกันคุณภาพภายในเป็นนโยบายหลักการประชุมทุกครั้ง จะมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องผู้บริหารครูผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ คณะทำงานมีการปรึกษาหารือและระดมความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกันมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุด คือ คณะทำงานมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนราชการที่เกิดขึ้น ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นส่วนราชการที่เป็นกลไกหลักและเป็นหัวใจสำคัญของระบบการปฏิบัติงาน ตามโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีบทบาทต้องดำเนินการส่งเสริม กำกับ ติดตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีความตระหนัก และให้ความสำคัญต่อกระบวนการวางแผนการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยการมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับกลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณา แก้วมณีโชติ (2558) ได้ทำการประเมินโครงการประเมินคุณภาพภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับคณะวิชาในวิทยาเขตบางเขน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการประเมินคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ พบว่า ด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการนิเทศหรือการปฏิบัติสูงที่สุด คือ รายงานผลการชักชวนการประเมินมีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ที่สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีการนิเทศหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการนิเทศหรือการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ สามารถวิเคราะห์ภาระงานที่จะมุ่งไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานที่สถานศึกษาหนดได้ผ่านเกณฑ์ มีการนิเทศหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีขั้นตอนกระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุพาลิตร์ สมเขาใหญ่ (2561) ซึ่งได้ประเมินโครงการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านเขาทราย ด้านผลผลิตของโครงการ

ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านเขาทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านเขาทราย พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษามีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการประสานงาน ขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานองค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความเข้มแข็งต่อไป

1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องคณะทำงานมีการปรึกษาหารือและระดมความคิดในการปฏิบัติงานร่วมกัน ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศการทำงานให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลากหลายรูปแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องการชักจูงการประเมิน มีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการชักจูงการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงการทำงานอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการประเมินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในรูปแบบการประเมินอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 11 ก หน้าที่ 3-5.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รุ่งทิพา ธรรมวรรณ. (2556). **การประเมินโครงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร กองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม**. จังหวัดมหาสารคาม: เอกสารอัดสำเนา.
- รุ่งทิพา แยมรุ่ง, และประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2561). **การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์**. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**. 18(2): 45-58.
- วรเดช จันทรศร, และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2543). **การประเมินผลในระบบเปิด**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิติ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). **ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟิก.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2562). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สุนิรัตน์ จันทรรัก. (2555). **แบบจำลอง CIPP Model**. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/453748>.
- สุพาลิตร์ สมเขาใหญ่. (2561). **การประเมินโครงการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านเขาทราย**. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/578441>.
- อรอุมา แก้วฉวีโชติ. (2558). **การประเมินโครงการประเมินคุณภาพภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและประเมินทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.